

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ ЗДОРОВ'Я ТА ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ
Кафедра наук про здоров'я**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан факультету здоров'я
та фізичного виховання

Едуард Сивохоп
Едуард СИВОХОП

«*27*» *серпня* 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ХАРЧУВАННЯ ЯК СКЛАДОВА ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я

Рівень вищої освіти	другий (магістерський)
Галузь знань	22 Охорона здоров'я
Спеціальність	229 Громадське здоров'я
Освітня програма	Громадське здоров'я
Статус дисципліни	вибіркова
Мова навчання	українська

Робоча програма навчальної дисципліни «Харчування як складова громадського здоров'я» для здобувачів вищої освіти галузі знань 22 Охорона здоров'я спеціальності 229 Громадське здоров'я освітньої програми «Громадське здоров'я».

Розробники: Брич В.В., д. мед. н., доцент, професор кафедри наук про здоров'я

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри наук про здоров'я

протокол № 16 від «21» червня 2024 р.

В.о. завідувача кафедри Мар'яна ДУБ

Схвалено науково-методичною комісією факультету здоров'я та фізичного виховання

протокол № 12 від «27» червня 2024 р.

Голова науково-методичної комісії Фелікс ФІЛАК

© Кафедра наук про здоров'я, 2024 р.

© ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2024 р.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 4	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 120	2-й	2-й
Кількість модулів – 2	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2,3 самостійної роботи студента – 4,3	3-й	3-й
	Лекції:	
	18 год.	12 год.
	Практичні (семінарські):	
	24 год.	-
Вид підсумкового контролю: залік	Лабораторні:	
	-	-
Форма підсумкового контролю: комбінована (усна, письмова, тестування)	Самостійна робота:	
	78 год.	108 год.

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни «Харчування як складова громадського здоров'я» є підготовка фахівців спеціальності 229 «Громадське здоров'я» другого (магістерського) рівня вищої освіти відповідно до державних стандартів, встановлених освітньо-кваліфікаційною характеристикою та освітньою програмою підготовки, ознайомлення з основами раціонального харчування, основними підходами, складовими, поняттями безпечності харчових продуктів, впливом на індивідуальне та громадське здоров'я, уміння та навички у формуванні заходів щодо покращення харчування населення з спрямуванням у сторону більш зорового, та проведення оцінки потреб громадського здоров'я в конкретній ситуації; аналізу впливу різних детермінант (соціальних, економічних, індивідуальних, навколишнього середовища) на харчування населення та організувати відповідні заходи з їх попередження.

Відповідно до освітньо-наукової програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

загальні:

- ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
- ЗК5. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- ЗК7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК8. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).
- ЗК10. Здатність приймати обґрунтовані рішення.
- ЗК12. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.
- ЗК13. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

фахові:

- СК1. Здатність оцінювати, інтерпретувати, порівнювати та прогнозувати основні показники громадського здоров'я.
- СК2. Здатність визначати пріоритети і проводити оцінку потреб сфери громадського здоров'я у конкретній ситуації.
- СК3. Здатність розробляти варіанти стратегій, політик та визначати окремі інтервенції, спрямовані на збереження та зміцнення здоров'я населення, та оцінювати їх ефективність.
- СК4. Здатність аналізувати вплив різних детермінант на здоров'я населення та обґрунтовувати відповідні заходи з їх попередження.
- СК6. Здатність аналізувати стратегії, політики та інтервенції в сфері громадського здоров'я та пропонувати заходи щодо підвищення ефективності використання наявних коштів.
- СК8. Здатність розробляти проекти надання послуг громадського здоров'я та профілактики (первинної, вторинної та третинної) захворювань, промоції здоров'я, та забезпечувати їх реалізацію.
- СК14. Здатність ефективно й компетентно брати участь у різних формах наукової комунікації (конференції, круглі столи, дискусії, наукові публікації) в галузі громадського здоров'я

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумов вивчення навчальної дисципліни «Харчування як складова громадського здоров'я» немає.

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «Громадське здоров'я», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Оцінювати основні демографічні та епідеміологічні показники, значення і тенденції зміни основних детермінант, що чинять вплив на здоров'я у розрізі різних груп населення в Україні, Європейському регіоні та світі, застосовувати основні поняття та концепції епідеміології та статистики при плануванні, проведенні та інтерпретації результатів досліджень.	ПРН 1
Визначати пріоритети та оцінювати потреби сфери громадського здоров'я, пропонувати науково обґрунтовані заходи та розробляти відповідні висновки та стратегії, які спрямовані на покращення галузі охорони здоров'я.	ПРН 2
Формулювати висновки, розробляти прогнози та проводити аналіз впливу детермінант на здоров'я населення (соціальні, економічні, індивідуальні, навколишнього середовища), визначати потреби різних груп населення щодо здоров'я, базуючись на інформації отриманій із систем епідеміологічного нагляду.	ПРН 4
Розробляти заходи з профілактики (первинної, вторинної та третинної) захворювань та сприяти їх реалізації на практиці.	ПРН 9
Розробляти та впроваджувати стратегії, політики та окремі заходи у сфері промоції здоров'я, здійснювати ефективну комунікацію у сфері громадського здоров'я з використанням різних каналів та технік комунікації.	ПРН 10
Критично оцінювати результати наукових досліджень та здійснювати пошук потрібної наукової інформації у сфері громадського здоров'я, аналізувати інформацію, здійснювати дослідження, формулювати за його результатами висновки та рекомендації щодо їх впровадження	ПРН 18
Розробляти та впроваджувати, засновані на результатах моніторингу регіональної ситуації, політики та інтервенції для вирішення проблем громадського здоров'я регіонального характеру (наслідків трудової міграції, особливостей контингенту населення, географічного розміщення, компонентів «прихованого голоду» тощо) із залученням зацікавлених сторін	ПРН 21

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «Харчування як складова громадського здоров'я»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
Оцінювати основні демографічні та епідеміологічні показники, значення і тенденції зміни основних детермінант, що пов'язані з харчуванням та чинять вплив на здоров'я у розрізі різних груп населення, оцінювати вплив харчування на громадське здоров'я, формулювати висновки, розробляти прогнози та відповідні заходи з метою покращення харчування, збереження та зміцнення здоров'я населення.	ПРН1, ПРН 2, ПРН4, ПРН8
Визначати пріоритетні завдання на основі оцінки харчування населення, формулювати потреби сфери громадського здоров'я, пропонувати науково обґрунтовані заходи та розробляти відповідні висновки та стратегії, які спрямовані на покращення галузі охорони здоров'я у розділі харчування населення.	ПРН2, ПРН18
Розробляти та впроваджувати заходи з профілактики (первинної, вторинної та третинної) захворювань через зміни харчування населення, стратегії, політики та окремі заходи у сфері промоції харчування як складової здоров'я, здійснювати ефективну комунікацію у сфері покращення харчування населення з використанням різних каналів та технік комунікації.	ПРН9, ПРН10
Проводити пошук наукової інформації щодо значення харчування у сфері громадського здоров'я, аналізувати інформацію, на основі якої проводити дослідження, формулювати за його результатами висновки та рекомендації щодо їх впровадження.	ПРН18
Розробляти та впроваджувати інтервенції щодо покращення харчування населення регіону, засновані на результатах моніторингу регіональної ситуації (доступності продуктів, вживання окремих складових, «прихованого голоду» тощо) із залученням зацікавлених сторін.	ПРН21

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є:

- залік;
- тести;
- аналітичні звіти, реферати, есе;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: індивідуальне усне опитування, індивідуальне письмове опитування, тестовий контроль (I-II рівня) (письмовий та онлайн), вирішення типових практичних завдань.

Форма модульного контролю: письмова модульна контрольна робота (теоретичні питання, тестові та практичні завдання).

Форма підсумкового семестрового контролю: комбінований (усний /письмовий (онлайн) залік.

Навчальний матеріал дисципліни згрупований в 2 модулях. Освоєння навчального матеріалу проводиться упродовж одного семестру. Поточний модульний контроль проводиться шляхом опитування студентів під час занять, тестового контролю знань на заняттях, перевірки конспектів лекцій та домашніх завдань, аналізу відвідування та відробок.

При оцінюванні засвоєння матеріалу кожного заняття модуля студенту виставляються оцінки за 4-бальною (традиційною) шкалою. Оцінка «відмінно» виставляється за умови, якщо студент знає зміст заняття та лекційний матеріал у повному обсязі, ілюструючи відповіді різноманітними прикладами; дає вичерпні точні та ясні відповіді без будь-яких навідних питань; викладає матеріал без помилок і неточностей; вільно вирішує тестові і ситуаційні задачі, а також практичні завдання будь-якого рівня складності. Оцінка «добре» виставляється, якщо студент знає зміст заняття та добре його розуміє, відповіді на питання викладає правильно, послідовно і систематично, але вони не є вичерпними, хоча на додаткові питання студент відповідає без помилок; вирішує всі задачі і виконує практичні завдання, відчуваючи складнощі лише у найважчих випадках. Оцінка «задовільно» ставиться студентові на основі знання всього змісту заняття та при задовільному рівні його розуміння. Студент спроможний вирішувати спрощені завдання за допомогою навідних питань; частково вирішує задачі та виконує практичні навички, відчуваючи складнощі в ряді простих випадків; не спроможний самостійно систематично викласти відповідь, але на прямо поставлені прості запитання відповідає вірно. Оцінка «незадовільно» виставляється у випадках, коли знання і уміння студента є нижчими за критерії задовільної оцінки.

У робочій програмі був застосований такий принцип конвертації традиційної системи оцінювання в бали (таблиця 1):

Таблиця 1

Конвертація традиційної системи оцінювання в бали:

Традиційна оцінка	Конвертація у бали
«5»	10-8
«4»	7-5
«3»	4-2
«2»	1 (0 балів за знання та 1 бал – за присутність на занятті)

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота				Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	CP		
40 ¹				10	50
					100

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота				Модульна контрольна робота	Сума
T4	T5	T6	CP		
40 ¹				10	50
					100

¹ - відповідно до наступної таблиці «Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни»

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
1. Практичні заняття:	5	40	5	40
1.1. Письмове чи онлайн тестування при тематичному оцінюванні	3	10*	3	10*
1.2. Усна відповідь	3	10*	3	10*
1.3. Написання есе	1	5	1	5
1.4. Групова робота	1	5	1	5
2. Самостійна робота (виконання індивідуального проекту)	1	20	1	20
3. Модульна контрольна робота	1	50	1	50
Разом		100		100

*- розраховується як середній бал за всі практичні

Оцінювання самостійної роботи студентів

Кількість балів за різні види самостійної творчої роботи студента залежить від її обсягу і значимості, але не більше 10 балів (таблиця 2). Ці бали додаються до суми балів, набраних студентом за поточну навчальну діяльність.

Самостійна робота передбачає виконання двох індивідуальних творчих проектів:

- 1) Формування плану заходів щодо покращення стану харчування окремої цільової групи (школярів, трудового колективу, студентів, громади)
- 2) Розбір етикетування харчового продукту (фото етикетки, опис всіх пунктів за нормативним документом, висновок).

Таблиця 2

Критерії оцінювання самостійної роботи студентів

модуль 1	Критерії оцінювання
9-10	Студент повною мірою розкриває питання, винесені для самостійного опрацювання, вільно оперує поняттями і науковою термінологією, демонструє глибокі знання джерел, має власну думку щодо відповідної теми і здатний аргументовано її доводити.
6-8	Загалом матеріал самостійної роботи викладений достатньо повно, але студент припускається певних помилок при виконанні завдань, винесених для самостійного опрацювання, трапляються неточності, деякі питання розкриті неповністю.
4-5	Студент неповністю розкриває питання, винесені для самостійного опрацювання, слабо розуміє їх сутність, намагається робити висновки, але при цьому припускається грубих помилок, матеріал викладає нелогічно, непослідовно.
1-3	Виконана робота виглядає нашвидку зробленою чи незакінченою. Наявні значні фактичні помилки, незрозумілості, нерозуміння теми або невідповідність викладеного матеріалу передбаченій темі для самостійного опрацювання.

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Упродовж семестру з дисципліни проводяться 2 модульні контрольні роботи (МКР). Перевірка та оцінювання знань, умінь і практичних навичок студентів у межах окремого змістового модулю здійснюються за 100-бальною шкалою. МКР складається з вирішення тестових завдань та теоретичних питань (додаток 1). Розподіл балів за результатом виконання МКР визначається таким чином: максимально 50 балів – МКР (таблиця 3).

До модульної контрольної роботи допускаються всі студенти. На виконання письмового компонента МКР відводиться до двох академічних годин. В МКР є 15 тестових завдань і 2 теоретичні питання. Правильна відповідь за кожний окремий тест оцінюється в 1 бал, за теоретичне питання – у 10 балів. За допомогою письмової модульної контрольної роботи оцінюється ступінь засвоєння пройденого матеріалу за максимальною рейтинговою оцінкою – 40 балів (див. табл. 3).

Таблиця 3

Шкала контролю модульної контрольної роботи

Показники	Бали
Письмова модульна контрольна робота:	0-50
- тестові завдання (за кожну правильну відповідь нараховується 2 бали)	0-30
- теоретичні питання (за кожну правильну відповідь нараховується 10 балів)	0-20
Загальна оцінка	0 - 50

Студент, який не з'явився на МКР з поважної причини, може пройти його у визначений кафедрою термін.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Підсумковий семестровий контроль з дисципліни проводиться у вигляді заліку в кінці семестру і дає можливість визначити кінцевий ступінь рівня і якості засвоєння студентами теоретичних знань та практичних вмінь і навичок з даної дисципліни. Максимальна оцінка з підсумкового семестрового контролю становить 100 балів.

Переведення даних 100-бальної шкали у оцінки за національною шкалою та шкалою ЄКТС здійснюється в порядку, зазначеному в таблиці 4.

Студенти, підсумкова модульна оцінка яких становить 35-59 балів, зобов'язані пройти підсумковий (семестровий) контроль у формі заліку, що передбачено робочим навчальним планом.

Таблиця 4

Переведення даних 100-бальної шкали оцінювання у оцінки за національною шкалою та шкалою ЄКТС

Сума балів	Оцінка ЄКТС	оцінка за національною шкалою	
		екзамен, диф. залік	залік
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D		
60-63	E	задовільно	не зараховано
35-59	FX	незадовільно	
0-34	F		

До підсумкового (семестрового) контролю з навчальної дисципліни не допускаються студенти, які не виконали умови договору про навчання та усі види обов'язкових робіт, передбачених робочою

програмою, а також підсумкова модульна оцінка яких становить менше 35 балів.

Якщо підсумкова модульна оцінка становить 60 і більше балів, то за згодою студента вона може бути зарахована як підсумкова семестрова оцінка з навчальної дисципліни. Вона може бути виставлена у відомість обліку успішності та залікову книжку (індивідуальний навчальний план) до початку екзаменаційної сесії, відразу після оголошення результатів останнього модульного контролю. За наявності бажання підвищити рейтинг студент складає іспит. Для підвищення позитивної оцінки надається одна спроба. Незалежно від того, чи студент складає іспит у зв'язку з тим, що в нього підсумкова модульна оцінка незадовільна (35-59 балів), чи з метою підвищення позитивної оцінки, викладач виставляє студенту оцінку, керуючись виключно рівнем його знань, виявлених на іспиті, тобто, виходячи із 100 балів, але при цьому виставлена підсумкова (семестрова) оцінка не може бути нижчою за підсумкову модульну оцінку.

Оцінювання рівня і якості знань студентів заочного відділення

Оцінювання якості знань студентів заочного відділення в умовах організації навчального процесу за кредитно-модульною системою здійснюється за 100-бальною шкалою оцінювання, за шкалою ECTS та національною шкалою оцінювання.

Якість знань студентів заочної форми навчання оцінюється за двома компонентами: письмова робота (0-40 балів) та усна відповідь (0-60 балів).

На виконання письмового компонента відводиться до 1 академічної години. В кожному варіанті є 30 тестових завдань та 1 практичне завдання. Правильна відповідь за кожний окремий тест оцінюється в 1 бал, практичне завдання – 10 балів. За допомогою письмового компоненту оцінюється ступінь засвоєння пройденого матеріалу за максимальною рейтинговою оцінкою – 40 балів (табл. 5).

Таблиця 5

Шкала контролю письмового компоненту іспиту (заліку) для заочної форми навчання

Показники	Бали
Письмовий компонент заліку:	
- тестові завдання (за кожен правильну відповідь нараховується 1 бал)	0-30
- практичне завдання	0-10
Загальна оцінка	0 - 40

Для виконання компоненту усної відповіді проводиться опитування за заліковими білетами відповідно до питань для теоретичного контролю (додаток 1). Кожний білет містить 3 питання, відповіді на які оцінюються у розмірі 20 балів (всього 60 балів).

За умови карантинних обмежень, проведення заліку суто дистанційно та неможливості відео-зв'язку може використовуватися тільки дистанційна (письмова) форма оцінювання за допомогою сайту електронного навчання ДВНЗ «УжНУ» (e-learn.uzhnu.edu.ua) (табл. 6).

Таблиця

Шкала контролю письмового дистанційного заліку для заочної форми навчання

Показники	Бали
Залікова робота:	
- тестові завдання (за кожен правильну відповідь нараховується 1 бал)	0-50
- теоретичні питання (за кожне питання 0-10 балів)	0-30
- практичне завдання	0-20
Загальна оцінка	0 - 100

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

- Тема 1. Основи раціонального харчування, сучасні погляди та вимоги.
- Тема 2. Підходи до здорового харчування в Україні.
- Тема 3. Безпека харчових продуктів.
- Тема 4. Харчові добавки та їх використання.
- Тема 5. Генетично-модифіковані організми, продукти з ГМО, вплив на здоров'я населення.
- Тема 6. Харчування дітей грудного та раннього віку.

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання: денна					
	Усього	у тому числі				
лекції		практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота	
3-й семестр						
Модуль 1.						
Тема 1. Основи раціонального харчування, сучасні погляди та вимоги	21	4	4	-	-	13
Тема 2. Підходи до здорового харчування в Україні	21	4	4	-	-	13
Тема 3. Безпека харчових продуктів	18	2	2	-	-	14
Модульна контрольна робота 1	2	-	2	-	-	-
Разом за модуль 1	62	10	12	-	-	40
Модуль 2						
Тема 4. Харчові добавки та їх використання	16	2	2	-	-	12
Тема 5. Генетично-модифіковані організми, продукти з ГМО, вплив на здоров'я населення	22	4	4	-	-	14
Тема 6. Харчування дітей грудного та раннього віку	18	2	4	-	-	12
Модульна контрольна робота 2	2	-	2	-	-	-
Разом за модуль 2	58	8	12	-	-	38
Разом за семестр	120	18	24	-	-	78

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання: заочна					
	Усього	у тому числі				
лекції		практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота	
3-й семестр						
Модуль 1.						
Тема 1. Основи раціонального харчування, сучасні погляди та вимоги	20	2	-	-	-	18
Тема 2. Підходи до здорового харчування в Україні	20	2	-	-	-	18
Тема 3. Безпека харчових продуктів	20	2	-	-	-	18
Разом за модуль 1	60	6	-	-	-	54
Модуль 2.						
Тема 4. Харчові добавки та їх використання	20	2	-	-	-	18
Тема 5. Генетично-модифіковані організми, продукти з ГМО, вплив на здоров'я населення	20	2	-	-	-	18
Тема 6. Харчування дітей грудного та раннього віку	20	2	-	-	-	18
Разом за модуль 2	60	6	-	-	-	54
Разом за семестр	120	12	-	-	-	108

6.3. Темі практичних (семінарських, лабораторних) занять

№ п.п	Назва теми	Кількість годин
Модуль 1		
1.	Основи раціонального харчування, сучасні погляди та вимоги. Зміни в громадському здоров'ї, зумовлені харчуванням. Заходи формування політики для створення умов, сприятливих для здорового харчування.	4
2.	Підходи до здорового харчування в Україні. Стан харчування населення в Україні, особливості харчових раціонів та споживання продуктів.	4
3.	Безпека харчових продуктів. Загальні вимоги до продуктів харчування. Етикетування продуктів харчування.	2
4.	Модульна контрольна робота 1	2
Разом за модуль 1		12
Модуль 2		
5.	Харчові добавки та їх використання. Мета використання та класифікація харчових добавок. Вплив харчових добавок на здоров'я населення.	2
6.	Генетично-модифіковані організми, продукти з ГМО, вплив на здоров'я населення. Безпека продуктів харчування з ГМО, вплив на здоров'я.	4
7.	Харчування дітей грудного та раннього віку. Етапи підтримки грудного вигодовування в світі.	4
8.	Модульна контрольна робота 2	2
Разом за модуль 2		12
РАЗОМ		24

6.4. Самостійна робота

№ п.п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1.	Зміни в громадському здоров'ї, зумовлені харчуванням. Погляди ВООЗ на здорове харчування. Заходи формування політики для створення умов, сприятливих для здорового харчування. Індивідуальне харчування як складова суспільного.	13	18
2.	Стан харчування населення в Україні, особливості харчових раціонів та споживання продуктів. Національна піраміда харчування. Документи, що регламентують сприяння здоровому харчуванню в системі охорони здоров'я України.	13	18
3.	Кодекс Аліментаріус (Codex Alimentarius) та інші міжнародні організації, які покликані розробляти та координувати міжнародні та національні стандарти харчових продуктів. Особливості етикетування продуктів харчування, динаміка змін.	14	18
4.	Класифікація харчових додатків. Е-номер, вимоги до нього, використання в різних країнах. Вплив окремих класів харчових додатків на здоров'я населення.	12	18
5.	Історія виникнення ГМО, використання в різних країнах. Безпека продуктів харчування з ГМО. Аналіз наявних досліджень щодо впливу ГМО на здоров'я населення.	14	18
6.	Етапи підтримки грудного вигодовування в світі. Комплексний план здійснення дій у галузі харчування матерів, а також дітей грудного та раннього віку. Глобальна стратегія по годуванню дітей грудного та раннього віку. Аналіз документів та рекомендацій ВООЗ щодо харчування дітей раннього віку	12	18
РАЗОМ		78	108

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Обладнання: фліп-чарт, мультимедійний проектор, комп'ютер (стаціонарний чи ноутбук), сайт електронного навчання ДВНЗ «УжНУ», програма Socrative, Kahoot та інші.

8. ФОРМИ І МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Основні форми навчального процесу при вивченні дисципліни «Харчування як складова громадського здоров'я»: навчальні заняття (лекції, практичні заняття, консультації); самостійна робота студентів; робота в наукових бібліотеках та мережі Інтернет; контрольні заходи (поточне оцінювання, модульне оцінювання, підсумкове оцінювання). З метою активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів при вивченні дисципліни «Харчування як складова громадського здоров'я» використовуються різноманітні методи навчання, а саме: вербальні (словесні), наочні та практичні методи, які включають в себе як подання матеріалу викладачем (лекція, розповідь, пояснення, бесіда), так і роботу студентів з книжкою (підручником, довідковою, науково-популярною і навчальною літературою) та комп'ютерними програмами чи глобальною мережею Інтернет; робота з роздатковим матеріалом, виконання тестових завдань та ін..

Метод викладання навчального матеріалу визначаються викладачем в залежності від цілей і завдань, виду занять, змісту теми, можливостей (інтелектуальних, психологічних, морально-етичних тощо) студентів, наявних умов і часу, відведеному для вивчення теми.

В ході лекцій використовуються наступні методи: пояснювально-ілюстративний, або інформаційно-рецептивний метод (розповідь, лекція, пояснення, робота з роздатковим матеріалом, підручником, демонстрація та ін.), проблемний метод подачі навчального матеріалу, частково-пошуковий або евристичний методи, коли викладач розділяє проблему на частини, студенти здійснюють окремі кроки щодо розв'язування підпроблем. Під час викладання навчального матеріалу лекції використовується мультимедійна презентація .

Перелік методів навчання, що використовуються у процесі вивчення дисципліни:

За типом пізнавальної діяльності: пояснювально-ілюстративний; репродуктивний; проблемного викладу; дослідницький; аналітичний; індуктивний; дедуктивний.

За основними етапами процесу: формування знань; формування умінь і навичок; застосування

знань; узагальнення; закріплення; перевірка.

За системним підходом: стимулювання та мотивація; контроль та самоконтроль.

За джерелами знань: словесні (розповідь, пояснення, лекція); наочні (демонстрація, ілюстрація).

За рівнем самостійної розумової діяльності: проблемний; частково-пошуковий; дослідницький; метод проблемного викладання.

Використовуються сучасні інтерактивні форми навчання відповідно до теми заняття: мозковий штурм, дебати, робота в групах, обговорення ситуацій, рольові ігри тощо.

9. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Харчування як складова громадського здоров'я: методичні рекомендації до практичних занять / Укладачі: Брич В.В., Дуб М.М. Ужгород: ДВНЗ «УжНУ», 2024. 27 с
2. Здорове харчування: збірник матеріалів для працівників системи охорони здоров'я / укл.: В.В. Брич, В.Й. Білак-Лук'янчук, Г.О. Слабкий, І.Я. Гуцол, Н.Й. Потокій. Ужгород, 2020. 64 с.
3. Основи харчування: підручник / М.І. Кручаниця, І.С. Миронюк, Н.В. Розумикова, В.В. Кручаниця, В.В. Брич, В.П. Кіш. Ужгород: Вид-во УжНУ «Говерла», 2019. 252 с.
4. Нутриціологія в сімейній медицині. Частина 1: Загальні питання: посібник / за редакцією проф. Л. С. Бабінець. Львів : «Магнолія 2006», 2024. 376 с..
5. Основи раціонального та оздоровчого харчування: навчальний посібник / О.І. Міхеєнко. Суми: Університетська книга, 2017. 189 с.
6. Наказ МОЗ України від 03.09.2017 №1073 «Про затвердження Норм фізіологічних потреб населення України в основних харчових речовинах і енергії».

Допоміжна література

1. Saturated fatty acid and trans-fatty acid intake for adults and children: WHO guideline. WHO, 2023. 134 p. URL: <https://www.who.int/publications/i/item/9789240073630>
2. Total fat intake for the prevention of unhealthy weight gain in adults and children: WHO guideline. WHO, 2023. 66 p. URL: <https://www.who.int/publications/i/item/9789240073654>
3. Гросул В.А. Оцінка стану харчування населення України / В.А. Гросул, С.О. Зубков, Н.І. Єсінова // Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг: зб. наук. пр. / відпов. ред. М.В. Чорна. Харків: ХДУХТ, 2020. Вип. 1 (31). С. 125-137.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. Лекційний курс з дисципліни «Харчування як складова громадського здоров'я» (сайт електронного навчання ДВНЗ «УжНУ»).
2. Робоча програма дисципліни «Харчування як складова громадського здоров'я» (сайт електронного навчання ДВНЗ «УжНУ»).
3. Перелік питань, тестових завдань, ситуаційних задач до практичних занять з дисципліни «Харчування як складова громадського здоров'я» (сайт електронного навчання ДВНЗ «УжНУ»).
4. Презентації до тем дисципліни «Харчування як складова громадського здоров'я» (сайт електронного навчання ДВНЗ «УжНУ»).
5. Рекомендації ВООЗ щодо прикорму немовлят і дітей віком від 6 до 23 місяців – WHO Guideline for complementary feeding of infants and young children 6–23 months of age. Geneva: World Health Organization; 2023. URL: <https://iris.who.int/bitstream/handle/10665/373358/9789240081864-eng.pdf?sequence=1>
6. Настанова WHA71.9 «Годування немовлят і дітей раннього віку» – Infant and young child feeding. 2018. URL: https://iris.who.int/bitstream/handle/10665/279517/A71_R9-en.pdf?isAllowed=y&sequence=1
7. Настанова WHA69.9 «Припинення невідповідної реклами харчових продуктів для немовлят і дітей раннього віку» – Ending inappropriate promotion of foods for infants and young children. URL: https://iris.who.int/bitstream/handle/10665/252789/A69_R9-en.pdf?isAllowed=y&sequence=1
8. Десять кроків до успішного грудного вигодовування – Ten steps to successful breastfeeding. URL: <https://www.who.int/multi-media/details/ten-steps-to-successful-breastfeeding>

Питання для теоретичного контролю

1. Які зміни в здоров'ї суспільства може зумовлювати харчування?
2. Охарактеризуйте основні погляди ВООЗ на здорове харчування.
3. Як впливає харчування на популяційне здоров'я?
4. Перерахуйте ефективні заходи формування політики для створення умов, сприятливих для здорового харчування.
5. Охарактеризуйте заходи забезпечення узгодженості національної політики та інвестиційних планів.
6. Охарактеризуйте стимулювання попиту споживачів на здорові харчові продукти і страви.
7. Які заходи включає просування належної практики харчування дітей грудного та раннього віку?
8. Поясніть формування індивідуального харчування.
9. Охарактеризуйте стан харчування населення України загалом.
10. Охарактеризуйте зміни в калорійності харчових раціонів за останні десятиліття в Україні
11. Охарактеризуйте особливості споживання продуктів харчування дорослими і дітьми у 2018-2019 роках.
12. Що таке національна піраміда харчування? назвіть та поясніть її основні сходинки.
13. Які основні документи визначають підходи до здорового харчування в системі охорони здоров'я України?
14. Які ви знаєте підходи до підрахунку енергетичної потреби харчових раціонів для окремих осіб? Якими документами це визначено?
15. Які норми споживання макронутрієнтів (білків, жирів, вуглеводів) визначаються для дорослих та дітей? Якими документами це визначено?
16. Що таке тарілка здорового харчування? Поясніть її принцип. Що таке Кодекс Аліментаріус і які його функції?
17. Які документи належать до нового харчового законодавства і які їх переваги?
18. Охарактеризуйте коротко систему державного контролю безпечності харчових продуктів.
19. Що таке харчовий продукт? Охарактеризуйте види харчових продуктів.
20. Що таке безпека харчових продуктів і як вона забезпечується?
21. Вкажіть та охарактеризуйте загальні вимоги до продуктів харчування.
22. Вкажіть та охарактеризуйте гігієнічні вимоги безпечності та поживної цінності продуктів харчування.
23. Поясніть, для чого і яким способом здійснюється етикетування продуктів харчування.
24. вкажіть, що повинно бути вказано на етикетці харчового продукту.
25. Які є вимоги до інформації про харчовий продукт?
26. Що таке харчові добавки? Для чого вони використовуються?
27. Мета використання та класифікація харчових добавок.
28. Безпечність харчових добавок. Умови використання харчових добавок.
29. Що таке Е-номер і яке його тлумачення?
30. Як діляться харчові добавки за Е-номером?
31. Вплив харчових добавок на здоров'я населення.
32. Історія виникнення ГМО, використання в різних країнах.
33. Безпека продуктів харчування з ГМО, вплив на здоров'я.
34. Маркування продуктів щодо наявності ГМО.
35. Поясніть три основні проблеми, які визначає ВООЗ щодо вживання продуктів з ГМО.
36. Що оцінюється та досліджується в процесі оцінки безпеки ГМО-продуктів?
37. Охарактеризуйте видову та географічну поширеність вирощування біотехнологічних рослин.
38. Визначення ГМО, продукти з ГМО та їх використання в світі та Україні.
39. Рекомендації ВООЗ і ЮНІСЕФ по оптимальному годуванню дітей грудного та раннього віку
40. Переваги грудного вигодовування.

Результати перегляду
робочої програми навчальної дисципліни

Робоча програма перезатверджена на 2025/2026 н.р. без змін; зі змінами (Додаток ____).
(потрібно підкреслити)

протокол № 17 від «30» серпня 2025 р. Завідувач кафедри [підпис] Дуб ММ
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20____/20____ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ____).
(потрібно підкреслити)

протокол № ____ від « ____ » _____ 20 ____ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20____/20____ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ____).
(потрібно підкреслити)

протокол № ____ від « ____ » _____ 20 ____ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20____/20____ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ____).
(потрібно підкреслити)

протокол № ____ від « ____ » _____ 20 ____ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)